

DOI: https://doi.org/10.32782/inclusive_economics.13-14

УДК 338.48-44(1-21/-22):332.146.2:001.895

Рунчева Н. В.доктор економічних наук, професор,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана ХмельницькогоORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8645-9821>**Горяча О. Л.**кандидат економічних наук, доцент,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана ХмельницькогоORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9211-4547>

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЧНИХ ОРІЄНТИРІВ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ РЕГІОНІВ НА ЗАСАДАХ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ

У статті обґрунтовано теоретико-методичні та прикладні засади формування стратегічних орієнтирів розвитку туристичних регіонів в умовах безпекових викликів, воєнного стану та поствоєнного відновлення України. Доведено обмеженість традиційних ресурсорієнтованих моделей управління дестинаціями та обґрунтовано безальтернативність імплементації європейського концепту смарт-спеціалізації (S3). Запропоновано авторську концептуальну модель, яка системно інтегрує оцінку територіального капіталу, процес підприємницького відкриття (EDP), цифрову трансформацію, принципи сталого розвитку, безпечного туризму та екосистемного менеджменту в єдиний контур просторового стратегування. Визначено, що синергетична взаємодія цих компонентів у межах «квадроспіралі» створює інституційні передумови для інтеграції вітчизняних дестинацій у європейський просторовий контекст та забезпечує розширення доступу до структурних фондів ЄС.

Ключові слова: туристичний регіон, стратегічні орієнтири, смарт-спеціалізація, підприємницьке відкриття, туристична екосистема, поствоєнне відновлення, сталий розвиток.

Nataiia Runcheva, Oksana Horiacha

Bohdan Khmelnytskyi Melitopol State Pedagogical University

SHAPING STRATEGIC GUIDELINES FOR THE DEVELOPMENT OF TOURISM REGIONS BASED ON SMART SPECIALIZATION

The article substantiates the theoretical, methodological, and applied foundations for shaping the strategic guidelines of tourism regions under permanent security challenges, ongoing military impacts, and the strategic imperative of post-war recovery in Ukraine. The research proves the structural limitations of traditional resource-oriented and linear destination management models, emphasizing their inability to ensure long-term regional competitiveness and crisis resilience during severe exogenous shocks. To overcome these constraints, the study justifies the non-alternative necessity of implementing the European Smart Specialization (S3) concept as a core policy driver for territorial economic transformation and spatial restructuring. The authors propose an original conceptual model for destination strategizing that, unlike existing frameworks, systematically integrates the comprehensive evaluation of territorial capital, the Entrepreneurial Discovery Process (EDP), digital transformation (including Smart Destination tools, AI-driven analytics, and Big Data), principles of sustainable development (ESG criteria), safe tourism management, and ecosystem orchestration into a unified spatial planning contour. It is established that the strategic focus shifts from merely exploiting natural, historical, and cultural assets toward generating high-value-added innovative tourism products through the structured interaction of the Quadruple Helix model (incorporating government, business, academia, and local communities). The scientific novelty of the proposed approach lies in constructing a holistic architecture of spatial strategizing that bridges the gap between fragmented regional initiatives, safety management, and structural European policies. The practical significance is manifested in providing a clear roadmap for local authorities and regional planners to identify unique local domains and build adaptive ecosystems. The synergy of these structural components ensures the institutional integration of Ukrainian tourist destinations into the European Research Area and Cohesion Policy networks, opening sustainable pathways for accessing EU structural and investment funds for post-war regional revitalization and economic recovery.

Keywords: tourism region, strategic guidelines, smart specialization, entrepreneurial discovery process, tourism ecosystem, post-war recovery, sustainable development.

Постановка проблеми та її актуальність.

Сучасні тенденції розвитку сфери туризму і гостинності України характеризуються всебічною структурною трансформацією, спричиненою повномасштабною військовою агресією, системними соціально-економічними шоками та зміною просторової логіки функціонування ринку. Туристичні дестинації знаходяться в умовах надзвичайно високого рівня невизначеності. Саме цей стан, вимагає докорінно нового розуміння факторів забезпечення їхньої стійкості, адаптивності та довгострокової конкурентоспроможності.

На поверхні є ключова суперечність. І вона полягає в тому, що традиційні модельні підходи до управління дестинаціями, які спиралися переважно на екстенсивне використання природно-ресурсного чи історико-культурного потенціалу, виявилися неспроможними протистояти масштабним кризовим викликам сьогодення. Руйнація та знищення інфраструктури, вимушена міграція людського капіталу, зміна географії туристських потоків та загострення безпекових ризиків оголили системні вади наявних інституційних механізмів. Водночас зростаюча роль євроінтеграційних процесів та імплементація концепції смарт-спеціалізації (Smart Specialisation, S3) вимагають від українського туристичного сектору мобільного переходу до інноваційного, цифрового та екосистемного розвитку.

Надзвичайної актуальності набуває проблема подолання диспропорцій між потенційними можливостями дестинацій та фактичним рівнем їхньої технологічної й інституційної готовності до повного відновлення. Цифрова трансформація бізнес-процесів у сфері гостинності, впровадження смарт-технологій та формування гнучких адаптивних мереж взаємодії між суб'єктами господарювання, органами місцевого самоврядування та територіальними громадами стають не просто перевагами конкуренції, а суттєво важливими умовами збереження життєздатності дестинацій. Сьогодні на практиці відслідковується повна відсутність поєднання ефекту синергії у розвитку туристичних дестинацій, а саме: ресурсного потенціалу, цифрової інфраструктури та інституційного середовища у єдиний механізм повної відбудови. У цьому й полягає ключовий розрив: наявні ресурси залишаються недо використаними, цифрові рішення впроваджуються лише фрагментарно, а інституційні важелі не забезпечують очікуваного кумулятивного ефекту. Саме ця прогалина та відсутність цілісної аналітичної та прикладної методології їх інтеграції зумовлюють актуальність обраного напрямку дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження теоретико-прикладних імперативів просторової організації туристичних дестинацій крізь

призму смарт-спеціалізації (S3) посідає чільне місце у сучасній концептуалізації регіонального розвитку Європейського Союзу, виступаючи базисом для акумуляції ендегенного потенціалу територій. Методологічна трансформація класичного просторового стратегування проявилася у зміщенні наукового дискурсу від адміністрування статичних ресурсів до інтенсифікації процесів підприємницького відкриття (*Entrepreneurial Discovery Process*) та розбудови багаторівневих мережових взаємодій. Фундаментальною платформою цих розвідок слугують нормативно-аналітичні розробки Європейської Комісії [4; 6], де деталізовано алгоритмічну послідовність діагностики унікальних компетенцій дестинацій.

Теоретичний базис адаптації концепту S3 до специфіки туристичного сектору поглиблено у працях А. Weidenfeld [13]. Науковець розглядає туризм як інтердисциплінарний драйвер структурної диверсифікації регіональної економіки, здатний активізувати дифузії інновацій між суміжними секторами господарства. Цей підхід розвинено у дослідженнях J. Romão [8; 9], де на основі компаративного аналізу європейських дестинацій доведено, що інтеграція туризму до регіональних стратегій RIS3 стимулює розвиток людського капіталу, прискорює діджиталізацію та посилює загальну економічну резистентність (стійкість) територій, незалежно від їхнього вихідного туристичного профілю.

Зміщення фокусу від лінійного управління до розвитку територіального капіталу обґрунтовано у працях J. Borseková та співавторів [3], які пов'язують ефективність смарт-стратегій із якістю інноваційної інфраструктури та глибиною партнерських зв'язків. У цьому контексті М. Benner [2] доводить доцільність еволюційного переходу від традиційних галузевих кластерів до відкритих інноваційних екосистем, архітектура яких базується на моделі «четверної спіралі» (quadruple helix), інтегруючи зусилля бізнесу, науки, інститутів влади та громадянського суспільства.

У вітчизняному науковому дискурсі проблематика стратегічного планування туристичних регіонів набула специфічного забарвлення під впливом процесів євроінтеграції, децентралізації та безпекових викликів. Натомість, Л. Бондаренко [10] систематизувала детермінанти розвитку туристичних регіонів, довівши, що їхня поствоєнна конкурентоспроможність та адаптивність визначаються синергією ресурсного потенціалу, інституційного середовища та цифрової інфраструктури. Прикладний інструментарій управління цими процесами на рівні територіальних громад запропоновано О. С. Алещенко, А. М. Вейц та Р. В. Коржаном [1]. Розроблена науковцями інтегрована модель розвитку туристично-готельного підприємництва доводить необхідність

конвергенції цифровізації та місцевого ресурсного потенціалу, що повністю відповідає європейським критеріям розумної спеціалізації.

Вагомий внесок у дослідження інвестиційного забезпечення стратегічного розвитку індустрії туризму зробив С. Цвілій [11], визначивши пріоритетність архітектури сучасних фінансових механізмів та державних регуляторів у процесі реалізації довгострокових орієнтирів. Водночас, зважаючи на перманентні екзогенні загрози, Т. Зубехіна та Ю. Шейко [14] обґрунтували імперативність інтеграції концепту безпечного туризму до загальних стратегій сталого розвитку готельно-ресторанного бізнесу, виокремивши безпекові параметри як базовий чинник формування інвестиційної привабливості територій.

Синтез наявних наукових доробок свідчить про глибоку диференціацію досліджень за окремими векторами: інноваційним, інвестиційним, безпековим, екологічним (ESG) та платформенно-цифровим. Проте, попри високу якість ізольованого вивчення цих компонентів, поза увагою науковців залишається формування цілісної архітектури стратегічних орієнтирів, яка б системно інтегрувала методологію Smart Specialisation із концепціями екосистемного менеджменту, цифрової трансформації та безпекового супроводу дестинацій. Відсутність єдиного методичного підходу до побудови такої багатовимірної системи стратегічного управління стримує потенціал ревіталізації українських територій, що й зумовлює актуальність нашого дослідження та архітектуру розроблення авторської концепції.

Метою статті є розроблення концептуальних засад формування стратегічних орієнтирів розвитку туристичних регіонів на засадах смарт-спеціалізації шляхом інтеграції інструментів стратегічного планування, цифрової трансформації, екосистемного управління та інноваційного розвитку територій, а також побудова авторської моделі їх реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Гносеологічна еволюція парадигми регіонального поступу неодмінно зумовлює відхід від консервативної, екстенсивно-ресурсної концептуалізації функціонування дестинацій на користь інтенсифікованої моделі, зорієнтованої на капіталізацію знань, інноваційну динаміку та принципи соціо-еколого-економічного збалансування. Сучасна сфера туризму у межах просторової архітектури уже не може розглядатися як ізольований сектор надання послуг; вона виступає системоутворювальним каталізатором міжгалузевої конвергенції, диверсифікації господарського комплексу та підвищення фундаментальної резистентності територій до ендогенних й екзогенних деструкцій.

Нормативно-правова імперативність зазначених трансформацій в Україні формально детермінова-

на базованими положеннями Закону України «Про туризм» [12], однак новітні векторні орієнтири державотворення вимагають поглибленої компліментарності з інструментарієм Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки [7]. У даному контексті системно-структурне впровадження європейської концептуалістики смарт-спеціалізації дозволяє подолати здебільшого декларативний характер стратегічного планування, фокусуючи ресурсний потенціал на акумуляції унікальних локальних переваг та інтеграції ключових суб'єктів регіонального відтворення у єдиний інноваційний контур.

Якщо раніше конкурентоспроможність туристичних територій визначалася переважно наявністю природно-рекреаційних ресурсів, історико-культурної спадщини, транспортної доступності або розвиненої туристичної інфраструктури, то сьогодні визначальним чинником стає здатність регіону формувати інноваційне середовище, швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища, інтегрувати цифрові технології у туристичну діяльність та створювати продукти з високою доданою вартістю. Саме тому у сучасних умовах туристичний регіон розглядається як відкрита соціально-економічна система, розвиток якої залежить від ефективної взаємодії бізнесу, органів влади, науково-освітнього середовища, громадського сектору та місцевих громад.

Концепція Smart Specialisation (S3), запропонована Європейською Комісією, сьогодні є однією з найбільш ефективних моделей формування регіональних стратегій розвитку. Її ключовими принципами є підприємницьке відкриття (Entrepreneurial Discovery Process), концентрація ресурсів на найбільш перспективних напрямках розвитку, підтримка інноваційної діяльності, інтеграція науки, бізнесу, влади та громадянського суспільства, а також системний моніторинг результативності реалізації стратегічних пріоритетів [4; 6]. Особливістю цієї методології є відмова від універсальних моделей розвитку на користь індивідуалізації стратегічних рішень відповідно до унікальних характеристик кожного регіону. Саме тому смарт-спеціалізація сьогодні розглядається не як окремий інструмент економічної політики, а як комплексна система стратегічного управління територіальним розвитком.

У новому програмному періоді політики згуртованості Європейського Союзу (2021–2027) наявність стратегії смарт-спеціалізації визначена однією з базових умов доступу регіонів до фінансування інноваційних проєктів та програм регіонального розвитку [5]. Це свідчить про трансформацію підходів до регіональної політики, у межах яких пріоритет надається не обсягам фінансування, а здатності територій ефективно використовувати власний ендогенний

потенціал, формувати інноваційні екосистеми та забезпечувати довгострокову конкурентоспроможність.

Для туристичних регіонів використання принципів Smart Specialisation означає перехід від підтримки окремих туристичних об'єктів до комплексного розвитку туристичної екосистеми, яка об'єднує туристичний бізнес, транспортну та цифрову інфраструктуру, заклади культури, освіти й науки, креативні індустрії, місцевих виробників, громадські організації та органи влади. Такий підхід забезпечує формування синергетичного ефекту, сприяє розвитку інноваційного підприємництва, прискорює цифрову трансформацію туристичної сфери та створює нові можливості для розвитку територіального брендингу і просування туристичного продукту на внутрішньому та міжнародному ринках [2; 3; 8; 9; 13].

Особливого значення набуває цифровізація туристичної діяльності, яка стає одним із ключових факторів конкурентоспроможності регіонів. Використання цифрових платформ бронювання, геоінформаційних систем, технологій Big Data, штучного інтелекту, цифрового маркетингу та інструментів Smart Destination дозволяє підвищити якість управління туристичними потоками, персоналізувати

туристичні послуги, покращити взаємодію між суб'єктами туристичного ринку та забезпечити ефективне використання туристичних ресурсів. Одночасно цифрова трансформація створює передумови для розвитку інноваційних бізнес-моделей та інтеграції туристичного сектору з іншими галузями регіональної економіки.

Не менш важливими складовими сучасного стратегічного розвитку туристичних регіонів є принципи сталого розвитку та безпечного туризму. Сучасні туристичні дестинації повинні забезпечувати збалансоване використання природних і культурних ресурсів, підтримувати місцеві громади, зберігати історико-культурну спадщину та мінімізувати негативний вплив туристичної діяльності на довкілля. Водночас безпекові виклики, що постали перед Україною, зумовлюють необхідність інтеграції систем управління ризиками, кризового менеджменту та механізмів забезпечення безпеки туристів до стратегічних документів розвитку туристичних територій.

З огляду на викладене, авторами сформовано концептуальну модель розвитку туристичних дестинацій на засадах Smart Specialisation. Представлена архітектура стратегування забезпечує інтеграцію

Рис. 1. Концептуальна модель формування стратегічних орієнтирів розвитку туристичних регіонів на засадах Smart Specialisation

Джерело: авторська розробка

територіального капіталу, багаторівневих інноваційних інструментів та безпекових імперативів у єдиний контур регіонального планування (див. рис. 1).

Авторська концептуалізація унаочнює структурно-логічну архітектуру та процесуально-динамічну послідовність розгортання стратегічних орієнтирів дестинації за методологією S3. На противагу детермінованим лінійними конструкціям, запропонована ґносеологічна схема імплементує наскрізний детермінований ланцюг максимізації доданої вартості. Ключовою системою відмінності побудови виступає синтез чотирьох крос-секторальних домінант – цифровізації, безпекової резистентності, соціо-екологічної збалансованості та інклюзії – у межах єдиного інституційного поля підприємницького відкриття (EDP).

Наукова атрибуція розробленого підходу полягає у збагаченні теорії просторового стратегування шляхом формування системного концепту, який інтегрує методологічні постулати S3, екосистемний менеджмент та безпекові імперативи у контур регіонального планування, що уможливило подолання фрагментарності управління дестинаціями та створює підґрунтя для їх поствоєнної ревіталізації.

Висновки. У дослідженні здійснено теоретико-методологічне обґрунтування та розроблено концептуальний інструментарій формування стратегічних орієнтирів розвитку туристичних регіонів на засадах смарт-спеціалізації (S3). За результатами проведеного аналізу доведено недоцільність використання лінійних ресурсорієнтованих моделей управління дестинаціями в умовах перманентних безпекових викликів та поствоєнного відновлення. Обґрунтовано, що наявність лише природно-рекреаційного чи культурного потенціалу більше не гарантує конкурентоспроможності території без її цифрової та інституційної трансформації. Запропоновано авторську концептуальну модель формування стратегічних орієнтирів розвитку туристичних

регіонів. Логіка моделі побудована як наскрізний ланцюжок створення доданої вартості: від оцінки п'яти складових ресурсного потенціалу (природні, культурні, людські, інноваційні, інфраструктурні) та проведення SWOT-аналізу/бенчмаркінгу – до запуску процесу підприємницького відкриття (EDP) на засадах «квадроспіралі». Нами було визначено 4 наскрізні крос-секторальні домінанти розвитку дестинацій: цифровізацію (Digital Economy), смарт-спеціалізацію (Smart Specialization), сталий розвиток (Sustainable Development) та безпечний туризм (Safe Tourism). Обґрунтовано, що їх синергія забезпечує трансформацію інфраструктури у гнучку інноваційну екосистему, здатну генерувати високотехнологічні турпродукти.

Наукова новизна дослідження полягає у розробленні цілісної концепції просторового стратегування туристичних регіонів, яка, на відміну від існуючих підходів, системно інтегрує методологію Smart Specialisation (S3), механізм підприємницького відкриття (EDP), принципи екосистемного менеджменту та безпекові імперативи у єдину систему регіонального планування. Це дозволило подолати фрагментарність управління дестинаціями, забезпечити узгодженість пріоритетів із реальними ендегенними перевагами територій та сформувати інституційні передумови для інтеграції українських регіонів у простір ЄС із можливістю залучення європейських структурних фондів. Подальші наукові дослідження у цьому напрямі полягають у розробленні прикладного методичного інструментарію кількісної оцінки рівня готовності регіональних туристичних екосистем до імплементції смарт-спеціалізації, створенні алгоритму ідентифікації унікальних туристичних ніш під час проведення процесів EDP на рівні територіальних громад, а також у вивченні механізмів публічно-приватного партнерства для фінансування проєктів з відновлення туристичної інфраструктури у поствоєнний період.

Література:

1. Альбешенко, О. С., Вейц, А. М., & Коржан, Р. В. Управління розвитком туристично-готельного підприємства територіальних громад: Інтегрована модель Південного регіону. *Modern Economics*, 2025. № 54, С. 6–16. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-01](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-01)
2. Benner M. From clusters to smart specialisation: Tourism in regional innovation policy. *Economies*. 2017. Vol. 5, No. 3. Art. 26. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies5030026>
3. Borseková K., Vaňová A., Vitálišová K. Smart specialisation for smart spatial development: Innovative strategies for building competitive advantages in tourism in Slovakia. *Socio-Economic Planning Sciences*. 2017. Vol. 58. P. 39–50. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.seps.2016.10.004>
4. European Commission. Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3 Guide). Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2012. DOI: <https://doi.org/10.2776/65746>
5. European Commission. Cohesion Policy 2021–2027: Enabling Conditions. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021. URL: https://commission.europa.eu/publications/cohesion-policy-2021-2027_en (дата звернення: 24.08.2026).
6. European Commission, Joint Research Centre. Smart Specialisation Platform (S3 Platform). Seville. URL: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu> (дата звернення: 24.08.2026).

7. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення: 24.08.2026).
8. Romão J. Tourism, smart specialisation, growth, and resilience. *Sustainability*. 2020. Vol. 12, No. 14. Art. 5765. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12145765>
9. Romão J., Nijkamp P. Smart specialisation and tourism: Understanding the priority choices in EU regions. *Socio-Economic Planning Sciences*. 2021. Vol. 74. Art. 100883. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.seps.2020.100883>
10. Бондаренко Л. Міжнародний досвід розвитку туристичних регіонів. *Інновації та технології в сфері послуг та харчовій промисловості*. 2023. № 1 (7). С. 15–20. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(7\).2023.3](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(7).2023.3)
11. Цвілій С. Реалізація стратегічних напрямків розвитку інвестиційного потенціалу індустрії туризму України. *Acta Academiae Beregsiensis. Economics*. 2025. Vol. 1, No. 11. С. 204–221. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-204-221>
12. Про туризм: Закон України від 15.09.1995 № 324/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 24.08.2026).
13. Weidenfeld A. Tourism and cross-sector regional innovation: The case of smart specialisation. *Sustainability*. 2018. Vol. 10, No. 2. Art. 319. DOI: <https://doi.org/10.3390/su10020319>
14. Зубехіна Т., Шейко Ю. Інтеграція концепції безпечного туризму у стратегії сталого розвитку регіонального готельно-ресторанного бізнесу. *Соціальний розвиток: економіко-правові проблеми*. 2025. № 6. DOI: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.6.08>

References:

1. Albeshchenko, O. S., Veits, A. M., & Korzhan, R. V. (2025). Upravlinnia rozvytkom turystychno-hotelnoho pidpriemnytstva terytorialnykh hromad: intehrovana model Pivdennoho rehionu [Management of the development of tourism and hotel business of territorial communities: an integrated model of the Southern region]. *Modern Economics*, No. 54, pp. 6–16. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V54\(2025\)-01](https://doi.org/10.31521/modecon.V54(2025)-01)
2. Benner, M. (2017). From clusters to smart specialisation: Tourism in regional innovation policy. *Economies*, vol. 5, No. 3, Art. 26. DOI: <https://doi.org/10.3390/economies5030026>
3. Borseková, K., Vaňová, A., & Vitálišová, K. (2017). Smart specialisation for smart spatial development: Innovative strategies for building competitive advantages in tourism in Slovakia. *Socio-Economic Planning Sciences*, vol. 58, pp. 39–50. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.seps.2016.10.004>
4. European Commission. (2012). *Guide to Research and Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3 Guide)*. Publications Office of the European Union, 146 p. DOI: <https://doi.org/10.2776/65746>
5. European Commission. (2021). *Cohesion Policy 2021–2027: Enabling conditions*. Publications Office of the European Union. Available at: https://commission.europa.eu/publications/cohesion-policy-2021-2027_en
6. European Commission, Joint Research Centre. (n.d.). *Smart Specialisation Platform (S3 Platform)*. Seville. Available at: <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu>
7. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2020). Pro zatverdzhennia Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky [On approval of the State Strategy for Regional Development for 2021–2027] (Decree No. 695). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
8. Romão, J. (2020). Tourism, smart specialisation, growth, and resilience. *Sustainability*, Vol. 12, No. 14, Art. 5765. DOI: <https://doi.org/10.3390/su12145765>
9. Romão, J., & Nijkamp, P. (2021). Smart specialisation and tourism: Understanding the priority choices in EU regions. *Socio-Economic Planning Sciences*, Vol. 74, Art. 100883. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.seps.2020.100883>
10. Bondarenko, L. (2023). Mizhnarodnyi dosvid rozvytku turystychnykh rehioniv [International experience in the development of tourist regions]. *Innovatsii ta tekhnolohii v sferi posluh ta kharchovii promyslovosti – Innovations and Technologies in the Service Sphere and Food Industry*, No. 1 (7), pp. 15–20. DOI: [https://doi.org/10.32782/2708-4949.1\(7\).2023.3](https://doi.org/10.32782/2708-4949.1(7).2023.3)
11. Tsvilyi, S. (2025). Realizatsiia stratehichnykh napriamkiv rozvytku investytsiinoho potentsialu industrii turyzmu Ukrainy [Implementation of strategic directions for the development of investment potential of Ukraine's tourism industry]. *Acta Academiae Beregsiensis. Economics*, Vol. 1, Is. 11, pp. 204–221. DOI: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2025-11-204-221>
12. Verkhovna Rada Ukrainy. (1995). Pro turyzm [On tourism] (Law No. 324/95-VR). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
13. Weidenfeld, A. (2018). Tourism and cross-sector regional innovation: The case of smart specialisation. *Sustainability*, Vol. 10, No. 2, Art. 319. DOI: <https://doi.org/10.3390/su10020319>
14. Zubekhina, T., & Sheiko, Yu. (2025). Intehratsiia kontseptsii bezpechnoho turyzmu u stratehii staloho rozvytku rehionalnoho hotelno-restorannoho biznesu [Integration of the concept of safe tourism into sustainable development strategies of the regional hotel and restaurant business]. *Sotsialnyi Rozvytok: Ekonomiko-Pravovi Problemy*, Is. 6, pp. 68–76. DOI: <https://doi.org/10.70651/3083-6018/2025.6.08>

Дата надходження статті: 25.08.2026

Дата прийняття статті: 16.09.2026

Дата публікації статті: 07.10.2026